

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtioneuvostotason riskienhallinnan kehittäminen

Jaana Kuusisto, valtioneuvoston controller, valtiovarain controller –toiminto, valtiovarainministeriö
Tarkastusvaliokunta 26.10.2021

Kehittämistyön tausta

- Eduskunnan kirjelmä (EK 43/2018 vp – K 19/2018 vp)
 - ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin valtion riskienhallinnan parantamiseksi ja määrittelee vuoden 2020 loppuun mennessä valtioneuvostotasoiseen, hallinnonalatasoiseen ja virastotasoiseen riskienhallintaan yhteensopivat ja toimivat menettelytavat sekä määrittää asiassa vastuuministeriöt ja muut vastuusuhteet.”

Työryhmä, toimikausi ja loppuraportti

- Valtiovarainministeriön 21.4.2020 asettama työryhmä (VN/3861/2020-VM038:00/2020)
- Työryhmän toimikausi 1.5.2020-31.12.2020, toimikautta jatkettu 30.4.2021 asti
- Työryhmän loppuraportti: Valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan kehittäminen, Valtiovarainministeriön julkaisuja - 2021:28

Työryhmäehdotukset

- Valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan keskeisimmät tavoitteet, toimintatavat ja rajoukset
- Valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan organisointi-, ohjaus- ja vastuusuhteet
- Hallinnonalatasaisen ja virastotasaisen riskienhallinnan yhteensovittaminen
- Jatkotoimenpiteet ja aikataulu

Ehdotus 1: valtioneuvostotasoisien riskienhallinnan keskeisimmät tavoitteet, toimintatavat ja rajaukset

Tavoitteet:

- Kokonaisvaltaisella valtioneuvostotasoisella riskienhallinnalla **tuetaan valtioneuvoston johtamista ja päätöksentekoa** sekä **hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista** ennakoimalla tavoitteiden saavuttamiseen liittyvää epävarmuutta ja vahvistamalla valtioneuvoston **kykyä toimia muuttuvissa tilanteissa**.
- Päätöksenteon tukena on käytettävissä jatkuvasti ylläpidettävä, yhtenäisellä tavalla laadittu yhteen sovitettu **tilannekuva olennaisista riskeistä ja uusista ilmiöistä**. Tilannekuva tuotetaan ministeriöiden, virastojen, rahastojen, liikelaitosten ja yhtiöiden tuottaman tiedon pohjalta ja hyödyntämällä mahdollisuuksien mukaan olemassa olevaa tietoa.
- Riskienhallinnan **vastuut on määritetty**. Riskienhallinta on osa **ohjaus- ja johtamisjärjestelmää**. Toimintamalli on **yhtenäinen ja dokumentoitu**.
- **Rakenteet ja menettelytavat** tukevat sitä, että pystytään käyttämään hyväksi hallinnon kaikilla tasoilla tuotettua tietoa ja varmistetaan, että olennainen riskeihin liittyvä tieto on käytettävissä valtioneuvoston päätöksenteossa.

Ehdotus 1: valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan keskeisimmät tavoitteet, toimintatavat ja rajaukset

Toimintatapa:

- Valtioneuvostotasainen riskienhallinta tunnistaa normaaliolojen toimintaan liittyvät riskit.
- Normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toimiminen perustuu normaalioloissa tunnistettuihin riskeihin ja riskienhallintamenettelyihin.
- Valtioneuvostotasainen riskienhallinta huomioi myös sellaisia riskejä ja riskikykentöjä, joille on jo olemassa toimivat tai kehitteillä olevat menettelyt.
- Toiminnan mahdollistaja, tuottaa lisäarvoa.

Ehdotus 2: valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan organisointi-, ohjaus- ja vastuusuhteet

- Riskienhallinta sisältyy valtionhallinnossa toimivaltasuhteita muuttamatta kaikkien tasojen toimintaan. Riittävällä ja sujuvalla yhteistyöllä sekä viestinnällä varmistetaan riskienhallinnan onnistuminen.
- **Valtioneuvosto** vastaa riskienhallinnan järjestämisen tarkoituksenmukaisuudesta ja asianmukaisuudesta valtioneuvostotasolla.
- **Kansliapäällikkökokous** yhteen sovittaa riskienhallintaa ottaen tiedoksi ja käsittelyyn valtioneuvostotasolla tunnistetut riskit ja riskienhallintatoimenpiteet sekä riskiraportit.
- **Valtiovarain contoller –toiminto** vastaa valtioneuvostotason virkavalmistelun yhteensovittamisesta sekä kehittämisestä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan tukemana. Neuvottelukunnan alaisuuteen perustetaan **riskienhallinnan jaosto**.
- Hallinnonalojen riskienhallinnan valmistelusta ja yhteensovittamisesta vastaa **ministeriö** hallinnonalallaan tuotetun tiedon pohjalta.

Ehdotus 2a: valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan organisointi-, ohjaus- ja vastuusuhteet / valtioneuvosto

- Valtioneuvosto vastaa riskienhallinnan järjestämisen tarkoituksenmukaisuudesta ja asianmukaisuudesta valtioneuvostotasolla.
- Valtioneuvoston päätös (periaatepäätös) riskienhallinnasta
 - määrittelee valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet, organisoinnin, riskiluokittelun;
 - linjaa riskienhallintaa valtioneuvosto-, hallinnonala- ja virastotasolla ml. liikelaitokset, rahastot, yhtiöt;
 - tunnistaa muiden poikkihallinnollisten riskiarvioiden kytkennät valtioneuvostotasoiseen riskienhallintaan, mm. valtion toiminnan keskeiset taloudelliset riskit ja niiden merkitys, Suomen kansallinen riskiarvio; valtioneuvoston periaatepäätös julkisen hallinnon digitaalisesta turvallisuudesta;
 - tunnistaa ja määrittelee sellaisten valtioneuvostotasolla tunnistettujen riskien käsittelystä, joiden käsittelyksi ei ole olemassa muita erillisiä riskienhallintamenettelyitä ja jotka ministerivaliokunnista annettujen päätösten, määräysten ja ohjeiden mukaan tulisi käsitellä em. ministerivaliokunnissa sekä
 - sitouttaa hallinnon riskienhallintaan.
- Periaatepäätöstä täydentävät valtiovarain controller –toiminnon riskienhallinnan ohjeet ja suositukset.

Ehdotus 2a: valtioneuvostotasoisien riskienhallinnan organisointi-, ohjaus- ja vastuusuhteet / valtioneuvosto

- Hallitus käsittelee hallituskautensa ensimmäisenä keväänä kaudelleen tunnistetut riskit (monivuotinen riskienhallintasuunnitelma ja riskienhallintatoimenpiteet).
- Riskienhallintasuunnitelma käsitellään ennakkollisesti kansliapäällikkökokouksessa.
- Hallitus käsittelee valtioneuvoston riskit osana eduskunnalle annettavaa hallituksen vuosikertomusta.
- Riskiraportit käsitellään ennakkollisesti kansliapäällikkökokouksessa.
- Riskienhallinta on jatkuvaa hallitusta (poikkeamissa) informoivaa.

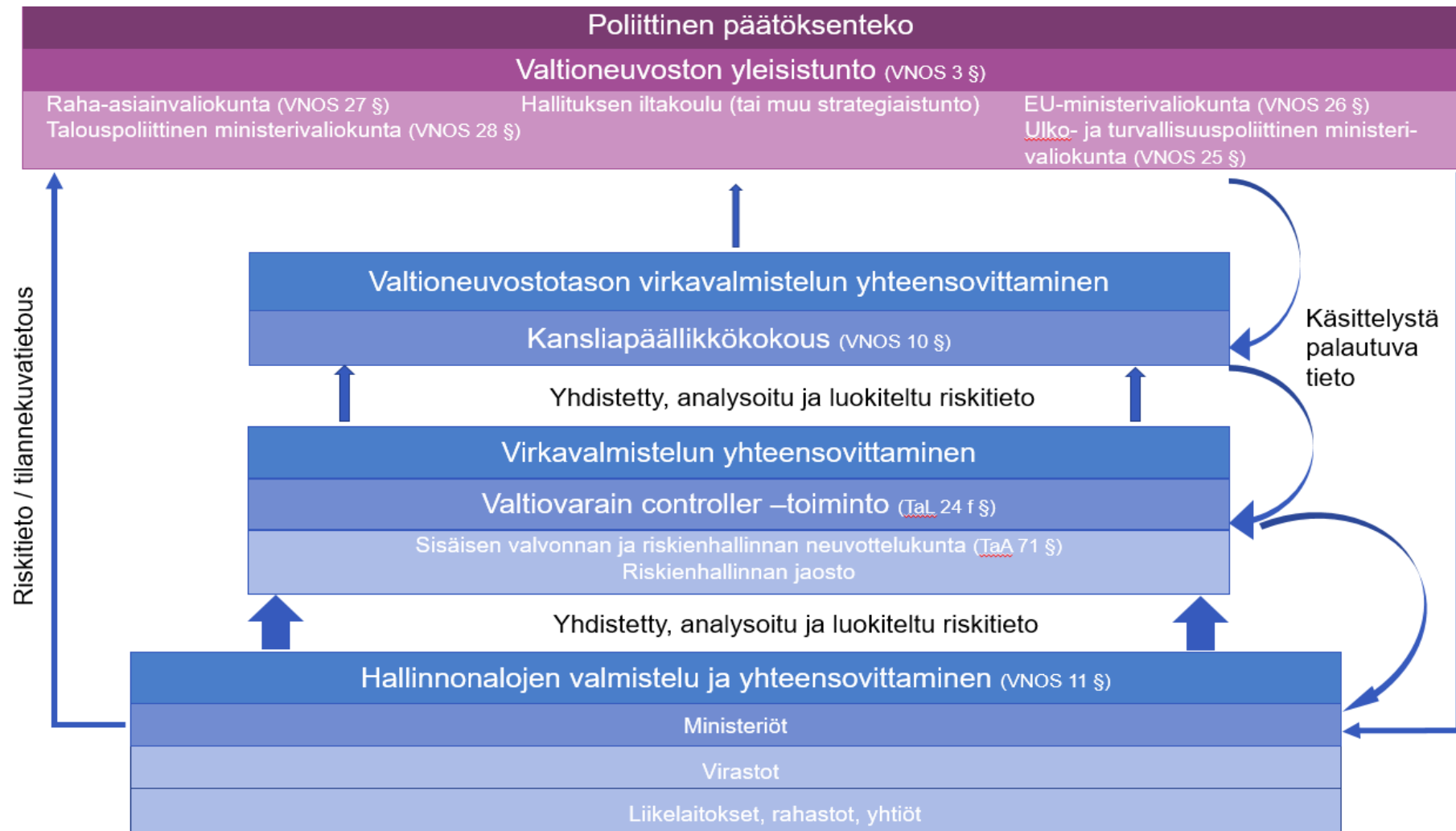
Ehdotus 2b: valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan organisointi-, ohjaus- ja vastuusuhteet / kansliapäällikkökokous

- Ministeriöiden toimivaltasuhteita ei muuteta.
- Kansliapäällikkökokous on ministeriöiden välinen pysyvä yhteistyöelin, joka toimii valtioneuvoston johtamisen tukena.
- Kansliapäällikkökokous
 - yhteen sovittaa ja koordinoi riskienhallintaa valtioneuvostotasolla;
 - ottaa tiedoksi ja käsittelee valtioneuvostotasolla tunnistetut riskit, riskienhallintatoimenpiteet ja riskiraportit sekä
 - linjaa tarvittaessa riskiraportin viemisen valtioneuvoston (hallituksen iltakouluun tai muuhun strategiaistuntoon) tai valtioneuvoston ministerivaliokunnan käsiteltäväksi.

Ehdotus 2c: valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan organisointi-, ohjaus- ja vastuusuhteet // VVC / sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunta/ riskienhallinnan jaosto

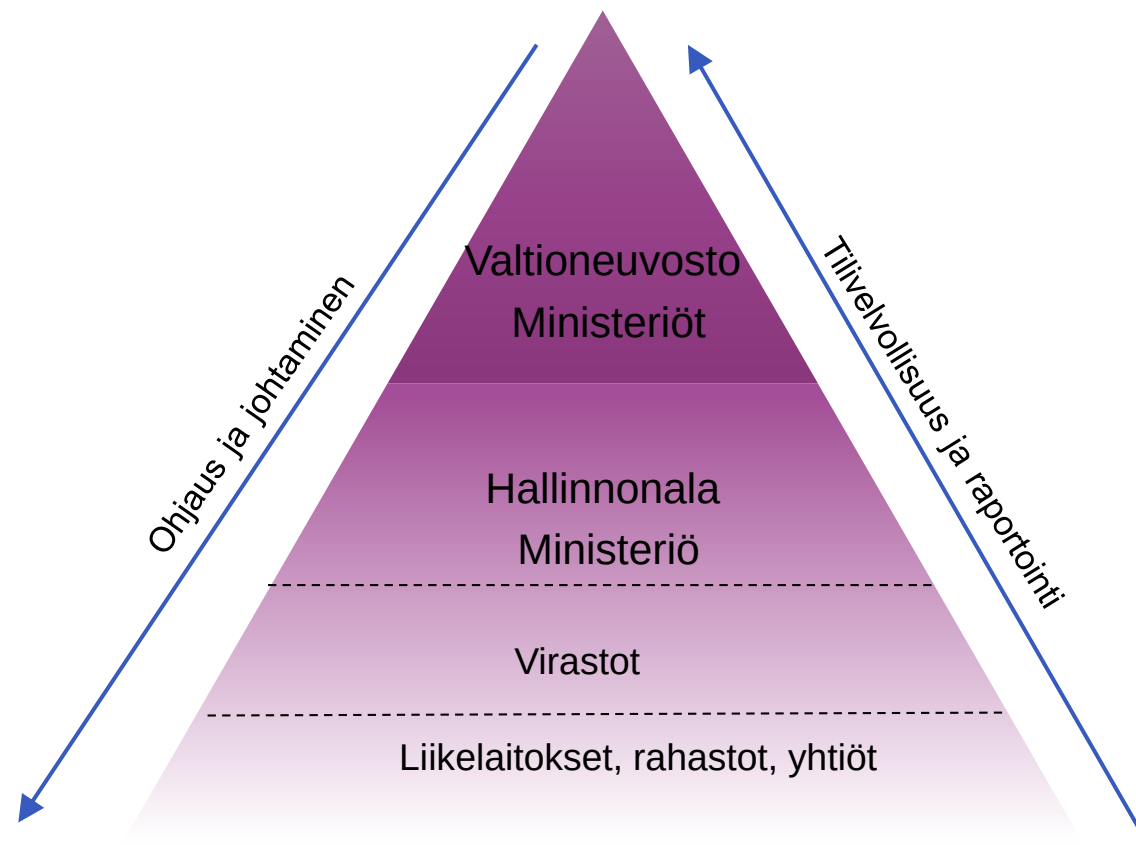
- Valtiovarain controller -toiminto
 - ohjaa, yhteen sovittaa ja kehittää riskienhallintaa valtioneuvostossa ja valtionhallinnossa hyödyntämällä tietoa.
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunta
 - valtioneuvoston asettama hallinnonalojen yhteistyöelin riskienhallinnan kysymyksissä;
 - seuraa ja arvioi riskienhallinnan järjestämisen tilaa ja menettelyitä valtionhallinnossa ja valtioneuvostotasolla sekä riskienhallinnan menettelyiden hyödyntämistä ohjauksessa ja johtamisessa.
- Riskienhallinnan jaosto
 - uusi perustettava jaosto, joka muodostuu ministeriöiden riskienhallinnan asiantuntijoista ja joita hallinnonalojen muut riskienhallinnan asiantuntijat tukevat riskienhallinnan toteutuksessa ja kehittämisessä;
 - yhteen sovittaa ja kehittää riskienhallintaa ja riskienhallinnan menettelyitä sekä
 - ylläpitää tilannekuvaa valtioneuvostossa ministeriöiden (hallinnonalojen) tuottaman riskitiedon pohjalta.

Ehdotus 2d: valtioneuvostotasoisien riskienhallinnan organisointi-, ohjaus- ja vastuusuhteet

Ehdotus 3: hallinnonalatasoisen ja virastotasaisen riskienhallinnan yhteensovittaminen

- Riskienhallinta on osa valtionhallinnon **ohjaus- ja johtamisjärjestelmää** ja se on jatkuvaa toimintaa.
- Valtioneuvostotasoinen riskienhallinta perustuu hallituskauden mittaiseen **monivuotiseen riskienhallintasuunnitelmaan**, jota päivitetään vuosittain varmistaen kuitenkin riskienhallinnan ennakoivuus, dynaamisuus ja reagoivuus.
- Valtioneuvostotasoinen riskienhallinta perustuu ministeriöiden tuottamaan **hallinnonalan analysoituun riskitietoon**. Ministeriö vastaa siitä, että hallinnonalan ohjauskäytänteet rakentuvat valtionhallinnon ohjauksista ja johtamista tukevien menettelyjen, järjestelmien ja toimintatapojen mukaisesti ja tuottavat tarvittavan tiedon valtioneuvoston päätöksenteon tueksi.

Valtioneuvostotasoisien riskienhallinnan vuosikello

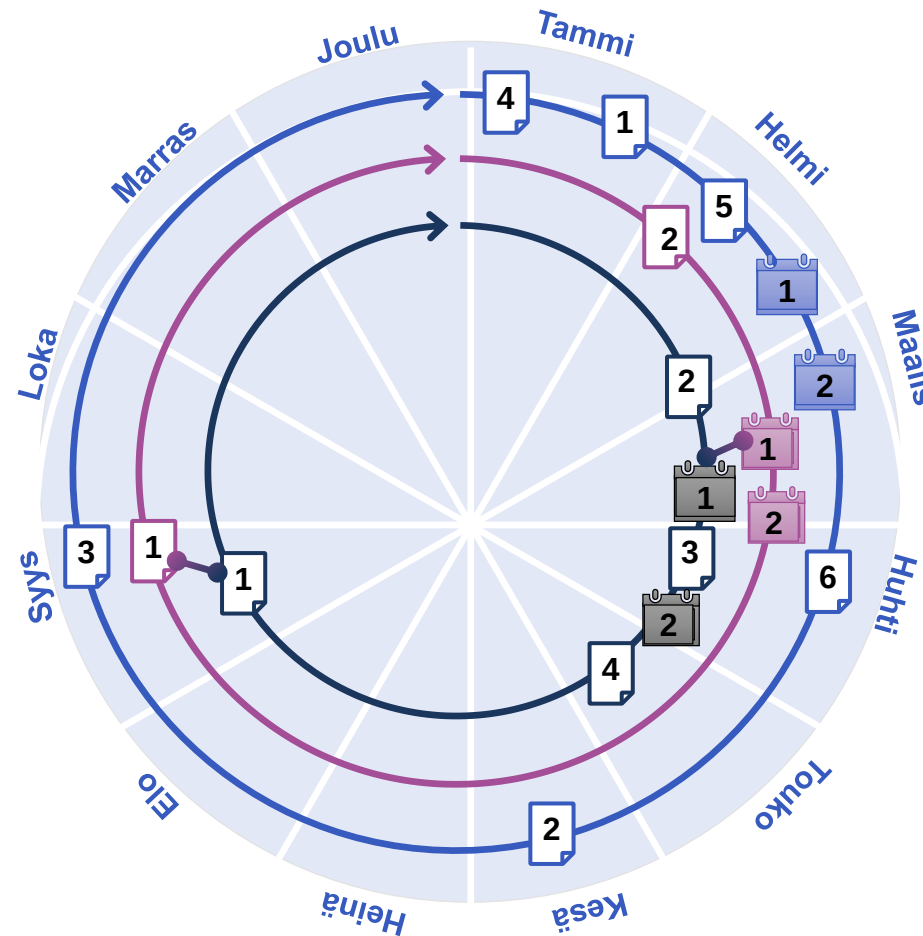
Monivuotinen (4 v.) riskienhallinta (suunnittelu)

- 1** 1. Tulevaisuuskatsaus
2. Hallitusohjelma
3. VN:n kehyspäättös (uuden hallituksen ensimmäinen kehyspäättös)
4. Hallinnonalojen toiminta- ja taloussuunnitelmat, ml. riskit (1 + 3 v.)
5. VN-tasoiset riskit (vuosi 1+3 v.)
6. VN:n kehyspäättös
- 6**
- 1** VN-tasoiset riskit, kansliapäällikkökokous
- 2** VN-tasoiset riskit, hallituksen iltakoulu, muu strategiaistunto

Vuositason riskienhallinta (suunnittelu)

- 1** 1. Hallituksen talousarvioesitys
- 2** 2. VN-tasoiset riskit (vuosi 2, 3 ja 4)
- 1** VN-tasoiset riskit (vuosi 2, 3 ja 4), kansliapäällikkökokous
- 2** [VN-tasoiset riskit (vuosi 2,3 ja 4) hallituksen iltakoulu, muu strategiaistunto]

14

Vuositason riskienhallinta (seuranta)

- 1** 1. VN-tasoiset riskit, välitarkastelu
2. VN-tasoiset riskit, raportointi
3. Hallituksen vuosikertomus (HVK) edellisvuodelta
- VN-tasoiset riskit
- VVC:n lausuma HVK:n tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä
- 4** 4. Hallituksen vuosikertomus eduskunnalle
- 1** VN-tasoiset riskit, raportointi, kansliapäällikkökokous
- 2** Hallituksen vuosikertomus, VN-yleisistunto

 Syntyvä asiakirja

 Tilaisuus

Ehdotus 4: jatkotoimenpiteet ja aikataulu

- Riskienhallinnan jaosto perustetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan alaisuuteen.
- Jaoston tehtävänä on
 - valmistella valtioneuvoston periaatepäättös valtioneuvoston riskienhallintapolitiikaksi valtioneuvostotoimijoiden sitouttamiseksi valtioneuvostotasoiseen riskienhallintaan;
 - testata muutamalla tunnistettavalla riskillä ehdotettua valtioneuvostotasosta riskienhallintamenettelyä;
 - selvittää mahdollisuudet tietojärjestelmäperusteiseen riskienhallintaan valtioneuvostotasolla;
 - arvioida talousarviolainsäädännön ja muun lainsäädännön sekä riskienhallinnan ohjeiden ja suositusten mahdolliset tarkistustarpeet;
 - valmistella ja yhteen sovittaa valtioneuvostotason riskienhallintaa sekä
 - tehdä ehdotuksia riskienhallintametodiikan kehittämiseksi.
- Jatkotoimenpiteillä tuetaan ja varmistetaan työryhmän ehdotusten toimeenpanoa.
- Aikataulu: jatkotoimenpiteiden valmistelu käynnistetään välittömästi, valtioneuvostotasoiset riskienhallinnan menettelyt ovat toimeenpantavissa vuonna 2023 alkavalla hallituskaudella.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

jaana.kuusisto@vm.fi